

Хмельницький національний університет
Навчальний центр заочно-дистанційної освіти
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Депозитні операції в системі формування банківських ресурсів за матеріалами
ПуАТ «КБ «АкордБанк»

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС 013526.01.01.00

Виконав студент II курсу група ФБСдс-20-1 Марія ГУМАЧЕВСЬКА
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент Катерина ЛАРІОНОВА
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2023 р.

Зміст

Вступ	С. 5
1 Теоретичні основи депозитних операцій банківських установ	8
1.1 Економічна сутність та класифікація депозитних операцій банківських установ	8
1.2 Основні етапи процесу здійснення депозитних операцій банку	14
2 Аналітико-методичні аспекти функціонування депозитного ринку України	22
2.1 Аналіз сучасного стану депозитного ринку України та оцінка фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки	22
2.2 Аналіз депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» та напрями удосконалення його складу та структури в умовах фінансової невизначеності	36
Висновки	47
Список використаних джерел	51
Додатки	56

Вступ

Нині банківська система України характеризується недостатнім рівнем капіталізації банків. У зв'язку з цим вітчизняні банки постійно здійснюють пошук оптимального варіанту формування банківських ресурсів. З метою забезпечення стабільності ресурсної бази та діяльності банківської установи загалом необхідним є те, що найбільшу частку її ресурсів становили саме строкові вклади. Однак в умовах воєнного стану в Україні, коли передбачити майбутній розвиток фінансового ринку складно, спостерігається недостатній рівень формування строкових вкладів. Хоча, за оцінками вітчизняних фінансистів, у фізичних осіб є значний потенціал грошових ресурсів, що становить значну частку грошового обороту та може бути розміщеним у вітчизняних банках. Тому комплексне дослідження теоретичних та практичних питань, які розкривають зміст підходів до розгляду депозитних операцій банківських установ, механізм їх формування та використання, є важливою і актуальною проблемою сучасного фінансового ринку України.

Значний внесок у дослідження теоретико-методичних основ та практики формування депозитних ресурсів банківських установ зробили такі провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, як А. Азриліян О. Васюренко, А. Грязнова, А. Герасимович, А. Єпіфанов, В. Колесников, Р. Коцовська, А. Мороз, С. Мочерний, Т. Мулик, Л. Снігурська, О. Петрук, М. Продан, С. Роуз. У своїх наукових працях вони розглядали економічну сутність депозитних операцій, їх вплив на ресурсну базу банківської установи та технологію проведення депозитних операцій. Однак, попри значну кількість наукових публікацій, категорія «депозитні операції» трактується неоднозначно, також недостатньо досліджені сутність депозитних ресурсів та проблеми їх розвитку в сучасних реаліях воєнного стану та відновлення в майбутньому депозитного ринку України.

Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних підходів до

розуміння сутності депозитних операцій та їх класифікації, аналізу сучасного стану вітчизняного депозитного ринку та вирішення проблем формування депозитних ресурсів банківськими установами України.

Реалізація поставленої мети обумовлює необхідність вирішення в кваліфікаційній роботі наступних завдань:

- обґрунтувати теоретичні основи поняття «депозитні операції» та дослідити їх класифікацію;
- дослідити процес здійснення депозитних операцій банківської установи;
- провести аналіз сучасного стану депозитного ринку України за 2020-2022 роки;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки;
- дослідити особливості формування депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки;
- удосконалити склад та структуру депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки.

Об'єктом дослідження є процес формування депозитного портфеля банківської установи.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи процесу здійснення депозитних операцій у вітчизняних банках в умовах фінансової невизначеності.

Методи дослідження. Теоретичну та методичну основу проведеного дослідження становлять наукові роботи провідних сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених, що стосуються питань процесу формування депозитного портфеля банківських установ. У кваліфікаційній роботі використано: загальнонаукові методи теоретичного узагальнення та синтезу – при дослідженні економічної сутності поняття «депозитні операції»; системний та ситуаційний підходи – при з'ясуванні факторів впливу на формування депозитного портфеля; кількісний аналіз – для оцінки фінансово-економічних

показників щодо формування депозитного портфеля вітчизняних банків, з метою дослідження його динаміки та структури, виявлення чинників і причин, що впливають на стійкість і надійність банківської системи.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є законодавчі та нормативні документи з питань формування депозитного портфеля банківських установ, аналітичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України та ПуАТ «КБ «АкордБанк», наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів, електронні ресурси Інтернету з питань банківської системи України.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 50 сторінках, що охоплюють 13 таблиць, 7 рисунків, 5 додатків. Список використаних джерел налічує 39 позицій.

1 Теоретичні основи депозитних операцій банківських установ

1.1 Економічна сутність та класифікація депозитних операцій банківських установ

Банківські установи, як основні посередники на фінансовому ринку, відіграють провідну роль щодо формування фінансових ресурсів. Банки акумулюють кошти суб'єктів фінансового ринку з метою їх подальшої акумуляції та трансформації у кошти необхідні для проведення активних операцій, внаслідок чого бізнес насичується інвестиціями. Таким чином, банківські установи на комерційній основі, реалізують перерозподіл вільних грошових коштів від одних економічних суб'єктів у яких є їх вільні грошові кошти, до тих, які відчують в них потребу в даний момент часу. Ефективність виконання перерозподільної функції банків напряму залежить від наявності достатнього рівня в них депозитних ресурсів.

Згідно із Законом України «Про банки та банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року №2121-III «депозити (вклади) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору» [5].

Досліджуючи сутність поняття «депозитна операція» проаналізуємо погляди різних науковців та положення законодавчих актів, що регулюють проведення таких операцій у банківській системі (таблиця 1.1).

Проаналізувавши визначення які наведені в таблиці 1.1, можна визначити «депозитну операцію», як операцію щодо залучення депозитною установою грошових коштів (у національній або в іноземній валюті, у готівковій чи безготівковій формі) або банківських металів вкладників на депозитні банківські рахунки на умовах укладеного договору та відповідно до діючого законодавства України.

Таблиця 1.1 – Систематизація підходи до трактування поняття «депозитна операція»

Автор, джерело	Сутність дефініції
1	2
Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку, від 03.12.2003 № 516, [6]	«Вкладна (депозитна) операція – операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладника або для вкладника на вкладний (депозитний) рахунок вкладника в банку на договірних засадах, включаючи видачу йому ощадного сертифіката»
Господарський кодекс України ст. 340 [1]	«Депозитні операції банків полягають у залученні коштів у вклади та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів»
С.М. Шкарлет, Я.В. Жарій [38]	«Депозитні операції – операції комерційних банків по залученню коштів у депозити»
О.Ю. Литовченко, Н.І. Лихольот [25]	«Депозитна операція – це операції банку, щодо залучення грошових коштів, цінних паперів фізичних та юридичних осіб у валюті України або в іноземній валюті, та розміщення їх на рахунках банку, під певний відсоток, на певних умовах, визначених законодавством України, для акумулювання та зберігання їх банківською установою з обов'язковим поверненням цих коштів у визначені договором строки»
В. Д. Лагутін [23]	«Депозитні операції – це операції із залучення або розміщення коштів на депозит»
О.В. Тітєвська [35]	«Депозитні операції – операції банків та інших кредитних установ із залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб на вклади»
В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренєва [28]	Депозитна операція – це операція із залучення коштів на вклади та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів

Під депозитною установою необхідно розуміти фінансового посередника, який відповідно до діючого законодавства України має право здійснювати депозитні операції.

Депозитні операції банківської установи відносять до пасивних операцій, які характеризують джерела коштів та природу зв'язків банку. Саме пасивні операції у значній мірі визначають умови, форми та напрями використання банківських ресурсів, тобто склад й структуру активних операцій банку.

Метою здійснення депозитних операцій банківської установи – є залучення грошових коштів фізичних і юридичних осіб для подальшого їх

розміщення у активні операції, для поповнення ліквідності із метою розрахунків за зобов'язаннями, а також забезпечення економічних інтересів усіх суб'єктів депозитних операцій та формування стабільної ресурсної бази банку.

Об'єктами депозитних операцій є грошові кошти (у національній та іноземній валютах) та можуть також бути банківські метали, що передані банківській установі на умовах, визначених депозитним договором і які суб'єкти депозитних операцій вносять на визначений час та які залишаються на рахунках у банках через діючий порядок здійснення банківських операцій.

Суб'єктами депозитних операцій можуть бути банки та інші фінансові посередники, які виступають як позичальники, та власники коштів (фізичні та юридичні особи), котрі виступають, як кредитори, що здійснюють розміщення готівкових (безготівкових) грошових коштів чи банківських металів на рахунок у банку чи уклали (або на користь якої укладено) договір банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або які є власником іменного депозитного сертифіката. Власник депозиту – є депонентом.

В умовах стійкого фінансового ринку на частку депозитних операцій припадає близько 85% пасивів банків. Під час залучення депозитів банківські установи дотримуються таких принципів організації депозитних операцій:

«– депозитні операції здійснюються так, щоб сприяти отриманню банківського прибутку або створювати умови для отримання прибутку в майбутньому;

– в процесі організації забезпечуються різноманітність суб'єктів депозитних операцій та поєднання різних форм депозитів;

– під час здійснення банківських операцій забезпечуються взаємозв'язок і взаємопогодження між депозитними і кредитними операціями за термінами та сумами;

– особлива увага в процесі організації депозитних операцій приділяється строковим депозитам, які найбільше підтримують ліквідність балансу банку;

– під час проведення своїх депозитних та кредитних операцій банк повинен зменшувати свої вільні ресурси;

– банк повинен вживати заходів щодо розвитку банківських послуг, що

передбачає залучення депозитів» [20].

В ринкових умовах для підтримки своєї конкурентоспроможності банківські установи повинні розробляти та пропонувати своїм клієнтам усе нові банківські операції, використовувати нові фінансові інструменти, розробляти ефективну депозитну політику. Депозитна політика банківської установи включає комплекс заходів, щодо формування достатнього обсягу депозитного портфеля та визначення найефективнішої комбінації джерел.

Розмістивши депозит у банківській установі клієнтам надається право на:

- можливість використання депозиту в якості забезпечення при необхідності отримання кредиту в даному банку протягом терміну дії даного депозиту;

- гарантоване примноження вільних коштів, за рахунок нарахування відсотків і розміщення на депозитному рахунку на фіксований термін;

- зручні та гнучкі умови накопичення коштів;

- отримання гарантії повернення коштів в терміни зазначені в депозитному договорі;

- можливість вибору періодичності отримання відсотків та поповнення вкладу протягом всього терміну дії депозитного договору;

- широкий вибір терміну розміщення вкладу та можливості пролонгації [19].

Зростаюча конкуренція між вітчизняними банками за внески клієнтів призводить до появи значної кількості різних видів депозитів.

В науковій літературі та на практиці систематизація депозитних операцій здійснюється за різноманітними ознаками, серед яких слід назвати термін залучення; вид і статус вкладників; вид депозитних ставок проценту; валюту депозиту (вкладу); особливості нарахування та сплати процентів по депозиту тощо (таблиця А.1, додаток А).

Відповідно до положення НБУ «Про затвердження порядку здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку» депозитні операції поділяються на такі види: депозити на вимогу та строкові.

«Депозит на вимогу – грошові кошти або банківські метали, залучені банком від вкладника або які надійшли для вкладника на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника» [6]. Слід зазначити, що згідно з наведеною класифікацією, найбільше значення для проведення активних операцій банком має саме класифікація за строком використання.

Для банків основним недоліком депозитів до запитання є нестабільність їх розміру, оскільки їх власник може їх забрати будь коли, а це насамперед обмежує можливість їх використання для кредитних та інвестиційних операцій. Тому банківські установи власникам поточних рахунків пропонують низькі депозитні відсотки або взагалі може бути відсутня сплата відсотків. При умові відсутності плати за депозити до запитання банки стараються стимулювати приріст поточних депозитів за рахунок надання клієнтам різних додаткових послуг, або за рахунок підвищити якість обслуговування (пільги вкладникам в одержанні кредиту, кредитування з поточного рахунку, використання зручних для клієнта форм розрахунків). Зазвичай у практиці західних банківських установ строк дії таких вкладів не обумовлюється, але у вітчизняній банківській практиці такі депозити зустрічаються нечасто і по них термін встановлюється до одного року.

«Депозит строковий - грошові кошти або банківські метали, залучені банком від вкладника або які надійшли для вкладника на умовах повернення вкладу зі спливом установленого договором строку» [6]. Такі депозити є для банків більш зручними для планування та стабільними і можуть бути тільки знятими після попереднього повідомлення банку або після закінчення терміну який зазначений в депозитному договорі. Оскільки, на строкових депозитах кошти розміщуються в банках на конкретно визначений термін [12].

За термінами строкові депозити поділяються на: депозити терміном - до 1 місяця, від 1 до 3 місяців, від 3 до 6 місяців, від 6 до 12 місяців; більше 1 року; депозитні сертифікати.

Перевагою строкових депозитів для клієнтів банку є отримання високого процента, а для банківської установи - можливість використання прогнозованих ресурсів для кредитування або операцій з цінними паперами. Недоліком строкових депозитів для клієнтів банку є низька їх ліквідність та

неможливість використання для поточних розрахунків.

Різновидністю строкових депозитів терміном більше року є депозитні сертифікати. «Ощадний (депозитний) сертифікат банку - цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного в банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання після спливу встановленого строку суми вкладу та процентів, установлених сертифікатом, у банку, який його видав» [6].

Необхідно зазначити, що депозитний сертифікат має суттєву перевагу над строковими депозитами. Насамперед, це пояснюється тим, що депозитний сертифікат як цінний папір може бути достроково проданий власником іншій особі з одержанням деякого прибутку за час зберігання і без зміни при цьому обсягів ресурсів банку, в той же час дострокове зняття коштів зі строкового вкладу означає для його власника втрату відсотків, а для банку – втрату фінансових ресурсів які він планував вкласти в кредитну або інвестиційну діяльність. Сертифікати бувають ощадні, які надаються фізичним особам та депозитні – які надаються юридичним.

Також, однією з форм строкових депозитів є ощадні депозити, метою яких є накопичення грошових заощаджень. Клієнту який оформив в банку ощадний депозит, видається ощадна книжка (у якій відображаються усі операції по рахунку), а також може оформлюватися угода або ощадний сертифікат. Ощадні депозити передбачають тривале зберігання на рахунках стабільних залишків грошових коштів, що використовується банківськими установами в активних банківських операціях. Практично всі клієнтські рахунки називаються депозитними.

Власник мультивалютного депозиту має можливість перерозподіляти кошти з однієї валюти в іншу без втрати нарахованих відсотків по вкладу.

Крім грошових депозитів, клієнти банку можуть розміщувати на депозитних рахунках цінні папери та банківські метали. До таких вкладів можна віднести металеві депозити, дохід за якими нараховується не тільки за рахунок відсотків по вкладу, а ще буде залежати від зміни вартості дорогоцінних металів. Вітчизняні банки у своїй діяльності використовують всі перераховані вище види депозитних операцій.

«Особливість депозиту полягає у його двоїстій природі, тобто для

вкладника депозит є потенційними грошима, які він може пустити в обіг, але в той же час «банківські гроші» приносять дохід у вигляді процентів. Інакше кажучи, з одного боку – це грошові ресурси, а з іншого – це капітал, що приносить прибуток. Для фінансових установ (банків) депозитні операції є вигідними, оскільки надають їм фінансові ресурси задля здійснення своєї діяльності, підтримання поточної ліквідності банківських установ, тощо» [22].

Залучення тимчасово вільних коштів суб'єктів фінансового ринку у депозити відіграє одну із провідних ролей у діяльності банківської установи та сприяє: збільшенню обсягів активних операцій і формуванню їх ефективної структури; підвищенню ліквідності банку; зменшенню вартості ресурсів порівняно із міжбанківськими кредитами; прискоренню безготівкових розрахунків.

1.2 Основні етапи процесу здійснення депозитних операцій банку

Роль і значення депозитних операції полягають у тому, що переважна частина ресурсів банку формується не за рахунок власних, а за рахунок залучених коштів. Тому від того, наскільки ефективно організована в банківській установі ця робота, наскільки точно сформульована стратегія та тактика проведення депозитних операцій залежить фінансова стабільність банку та його конкурентоспроможність на ринку банківських продуктів та послуг.

Порядок залучення та здійснення вітчизняними банківськими установами коштів своїх клієнтів на депозитні рахунки та випуску депозитних сертифікатів регламентується «Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами» затвердженого Постановою Правління НБУ від 03.12.2003 №516 [6].

Всі умови здійснення депозитної операції (сума, термін, відсотки) завчасно визначаються між банківською установою та вкладником на

договірних засадах. Залучення депозитів клієнтів банківською установою оформлюється у вигляді договору банківського рахунку, договору банківського депозиту з видачою депозитного сертифіката, договору банківського депозиту з видачою ощадної книжки, договору банківського депозиту з видачою іншого документа, що підтверджує внесення грошових коштів або банківських металів. Даний документ повинен відповідати вимогам, установлених законодавчими документами, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами).

Відповідно до статті 1058 Цивільного кодексу України «договір банківського депозиту – це договір, за яким одна сторона (банк), яка прийняла від або для другої сторони (вкладника) грошову суму (вклад), що надійшла, та зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму й проценти на неї чи дохід в іншій формі на умовах і в порядку, встановлених договором» [1].

Залучення депозитів клієнтів оформляється у банках шляхом відкриття депозитного рахунку з укладенням договору банківського депозиту, видачею ощадної книжки або видачі ощадного (депозитного) сертифіката. Банківська установа, яка прийняла кошти від вкладника, за договором банківського депозиту, зобов'язується виплатити вкладникові суму депозиту та нараховані проценти на умовах та у порядку, що передбачені в даному договорі. Обов'язковою умовою є те, що договір банківського депозиту має бути укладений у письмовій формі.

Додержання письмової форми депозитного договору є обов'язковою умовою взаємовідносин між вкладником та банківською установою. Договори банківського депозиту та банківського рахунку визначають зобов'язання та права власників грошових коштів та банку та інші умови, визначені Цивільним кодексом України. Депозитний договір має бути обов'язково підписаний двома сторонами договору або уповноваженими ними особами. Депозитний договір, який укладений між банком і фізичною особою, скріплюється печаткою банку, а договір, який укладений з юридичною особою, скріплюється печатками сторін.

Депозитний договір обов'язково оформляється в двох примірниках, оскільки після оформлення даного документу один примірник видається клієнту, а інший залишається у банку. У депозитному договорі зазначаються всі основні умови даної депозитної операції і реквізити двох сторін, а саме назва та адреса власника депозитних коштів; назва та адреса банку, який оформлює депозитну операцію; сума депозиту (вказується прописом); дата внесення депозиту та вимоги вкладником своїх коштів; відсоткова ставка за користування депозитом, можливість пролонгації даного депозиту. Банківська установа залишає за собою право змінювати відсоткову ставку відповідно до зміни облікової ставки Національного банку України, однак про це повинен бути обов'язково повідомлений вкладник. Однак, у разі незгоди власника депозитних коштів, депозитний договір може бути змінений або розірваний відповідно до чинного законодавства України, тоді банківська установа повинна повернути суму, яка внесена на депозит [16].

Банк зобов'язаний установлювати однакові типові умови депозитного договору відповідного виду, для всіх фізичних осіб, які є вкладниками, крім випадків, передбачених вітчизняним законодавством. Договір банківського рахунку укладається для відкриття вкладнику чи визначеній ним особі поточного рахунку в комерційному банку на умовах, погоджених між суб'єктами депозитної угоди.

Грошові кошти суб'єктів господарювання на депозитні рахунки перераховуються з їх поточних рахунків, а коли повертаються банками, то в безготівковій формі перераховуються на поточний рахунок юридичної особи. Нараховані відсотки за депозитами юридичних осіб можуть перераховуватися на поточний рахунок підприємства або зараховуватися на поповнення депозиту, але це все повинно бути вказано в депозитному договорі.

Основні етапи процесу здійснення депозитних операцій в багатьох банківських установах схожі, тому об'єднаємо їх в єдину схему і покажемо на рисунку 1.1.

Юридична особа не має права проводити будь-які розрахункові операції

з депозитного рахунку, крім операцій, пов'язаних з реалізацією майнових прав на суму депозиту відповідно до укладених договорів застави по кредиту.

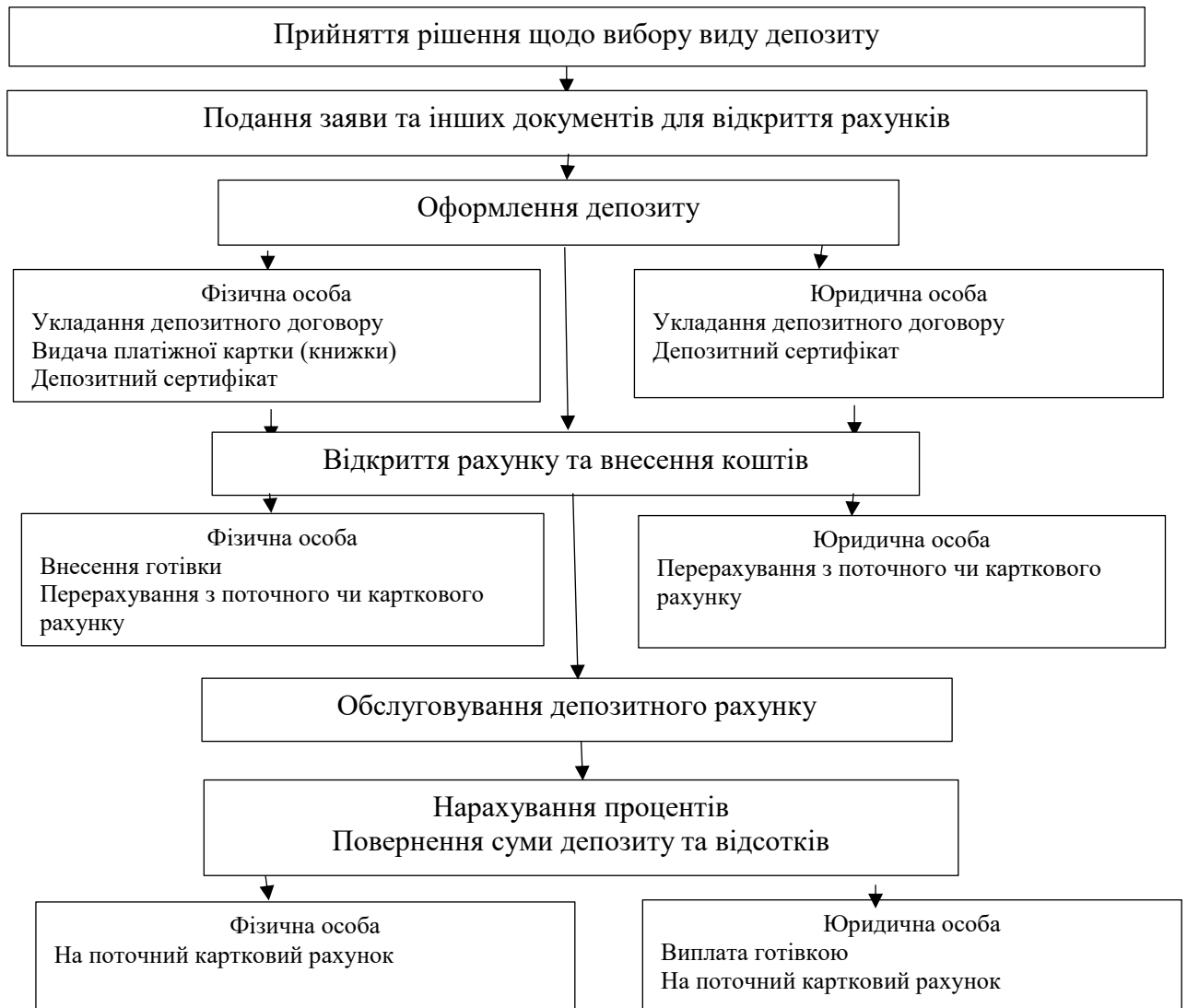

Рисунок 1.1 – Основні етапи процесу здійснення депозитних операцій

На відміну від юридичних осіб, грошові кошти на депозитні рахунки фізичних осіб, можуть бути внесені у вигляді готівки, або перераховані з іншого депозитного рахунку (поточного рахунку). Повертаються депозитні кошти своїм власникам банківською установою, так само у вигляді готівки або в безготівковій формі на зазначений у договорі рахунок вкладника для повернення коштів. Нараховані відсотки за депозитами банківські установи можуть видавати готівкою або перераховувати фізичним особам на їх

поточний рахунок, для поповнення депозиту (відповідно до умов договору банківського депозиту).

У залучені депозитів банківськими установами важливу роль відіграє процентна політика, оскільки від суми одержаних прибутків від вкладених коштів залежить кількість клієнтів які звернуться в даний банк для відкриття депозитного рахунку. Найважливішим інструментом депозитної політики є відсоток, який банківська установа сплачує своїм клієнтам за залучені ресурси. Для банківської установи депозити є досить дорогими банківськими ресурсами.

«Депозитна процентна ставка – це відсоток, який банківські установи зобов'язані сплачувати своїм клієнтам за можливість користуватися грошовими коштами, які розміщуються на депозитному рахунку» [6]. Депозитна відсоткова ставка є компенсацією власникові депозитних коштів за їх тимчасове використання протягом обумовленого в депозитному договорі періоду часу банківською установою. Але при виборі одного із депозитних продуктів власник грошових коштів прагне компенсувати втрачені можливості одержання прибутку, які передбачені в інших альтернативних варіантах. Однак, для того щоб зацікавити власника коштів у розміщенні грошових коштів саме у даному банку і впевнити їх відмовитися від інших альтернативних варіантів, позичальники мають запропонувати йому компенсувати середній рівень дохідності в економіці країни в цілому. Найчастіше цей рівень дохідності дорівнює реальним темпам економічного росту в конкретній країні за конкретний період часу. Саме таким способом визначається основна вартість позикових коштів, яка обов'язково повинна враховувати і перебивати індекс інфляції, і тому відома як реальна відсоткова ставка по депозитам.

«Реальні процентні ставки по депозиту - це процентні ставки, отримані з урахуванням впливу інфляції, які є засобом отримання коригованої на інфляцію прибутковості різних депозитів, а отже, вона відображає реальну вартість коштів позичальнику» [17]. Таким чином, розрахунки депозитної

процентної ставки ґрунтуються на оцінці чи прогнозі реального економічного росту в країні (темрів інфляції), який очікується на період вкладення коштів в банківську установу.

Необхідно зазначити, що до пасивних доходів, які оподатковуються податком на доходи фізичних осіб, належать проценти на поточний або депозитний банківські рахунки. «Податковим агентом платника податку під час нарахування на його користь доходів у вигляді процентів є особа, яка здійснює таке нарахування. Доходи, у вигляді процентів на суми банківських депозитних рахунків, остаточно оподатковуються податковим агентом під час їх нарахування. Ставка податку на доходи фізичних осіб на доходи у вигляді процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок встановлюються у розмірі 18% до бази оподаткування. Такі доходи є об'єктом оподаткування військовим збором за ставкою 1,5%» [11].

У статті 170 п.п 170.4.1 Податкового кодексу зазначено, що «у строки, визначені для місячного податкового періоду, податковим агентом до бюджету сплачується (перераховується) загальна сума податку на доходи фізичних осіб, нарахованого за ставкою 18% із загальної суми процентів, нарахованих за податковий (звітний) місяць на суми банківських вкладних (депозитних) або поточних рахунків» [2].

Отже, бак, який є податковим агентом, перераховує податок на доходи фізичних осіб із сум відсотків, нарахованих за звітний місяць на суми банківських вкладних (депозитних) або поточних рахунків фізичних осіб. Таке перерахування суми податків здійснюється у термін не пізніше 30 календарних днів, наступних за місяцем нарахування доходу.

При визначенні рівня прибутків власників депозитних коштів від розміщення їхніх грошових коштів на депозитних рахунках банківські установи використовують методи нарахування простих та складних процентів. При використанні нарахування простих процентів за базу нарахування відповідної процентної ставки приймається первісна вартість депозиту.

При використанні методу нарахування складних процентів базою

нарахування процентів є загальна сума, яка включає первісну суму вкладу та проценти, що були нараховані за всі попередні періоди.

Центральний банк рекомендує використовувати вітчизняним банківським установам, для визначення кількості днів при нарахуванні суми процентів такі методи, як метод «факт/факт» (при розрахунку суми процентів береться фактична кількість днів у місяці та році), метод «30/360» (при розрахунку суми процентів береться умовна кількість днів у місяці – 30 та році – 360), метод «факт/360» (при розрахунку суми процентів береться фактична кількість днів у місяці та умовно в році – 360).

Основною статтею витрат банківської установи є виплати процентів за депозитними рахунками, тому банки не зацікавлені у занадто високих процентних ставках. Особливо це стосується банків із високою часткою депозитів у загальній сумі фінансових ресурсів, однак, вони змушені підтримувати такий її рівень, який буде привабливим для власників вільних коштів.

В основі ціноутворення по депозитних операціях комерційних банків лежить аналіз співвідношення між депозитною процентною ставкою, яка відображає ринкову вартість залучених коштів, та витратами банківської установи, які пов'язані з обслуговуванням депозитних рахунків. Якщо витрати банківської установи за депозитними рахунками високі, наприклад, для розрахункових рахунків вкладників, то ставка буде низькою або взагалі відсотки не виплачуються. Незначні прибутки стимулюють власників депозитних рахунків до скорочування до мінімуму залишки коштів на них і вкладати їх у більш прибуткові операції, такі як строкові депозити або цінні папери.

Величина відсоткової ставки по депозиту залежить від суми вкладу, строку розміщення коштів на депозиті та методу нарахування відсотків. Таким чином, чим триваліший термін строкових депозитів, тим вища повинна бути процентна ставка. Також, на рівень процентної ставки по депозиту впливають такі зовнішні чинники, як попит та пропозиція грошових коштів на

банківському ринку, правила обліку та оподаткування, рівень ліквідності банківської установи. В основу формування депозитної процентної ставки покладено визначення базової депозитної ринкової ставки, яка показує менеджерам банку той мінімальний рівень дохідності, що може задовольнити клієнта банківської установи у разі вкладення власних коштів у банк конкурент. Тому, підрахунок оптимального рівня депозитної процентної ставки, досить складне завдання для менеджерів кожної банківської установи. Вони повинні його вирішувати самостійно залежно від стабільності фінансового ринку, рівня розвитку економіки країни, темпу інфляції, власних можливостей та потреб у фінансових ресурсах. Занадто низький рівень депозитної процентної ставки призводить до відпливу вільних грошових коштів клієнтів з банківської установи, а значить це приводить до зменшення кредитних операцій, а отже, зменшує обсяги запланованих прибутків. Однак, для банку не вигідне і завищення депозитної процентної ставки, оскільки це тягне за собою зростання процентних виплат за депозитними рахунками клієнтів і за відсутності високоефективних напрямів розміщення ресурсів призводить до зниження маржі, а значить зменшенню прибутків або взагалі може призвести до збитків.

2 Аналітико-методичні аспекти функціонування депозитного ринку України

2.1 Аналіз сучасного стану депозитного ринку України та оцінка фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки

Враховуючи сучасну ситуацію загалом у світі, яка пов'язана з впливом пандемії, що стала викликом для багатьох країн, а також воєнні дії, які відбуваються на території України, дуже важливо, щоб банківська система країни продовжувала ефективно функціонувати, оскільки проблеми в банківській системі можуть завдати серйозної шкоди вітчизняній економіці. Саме тому банківським установам надзвичайно важливо здійснювати ефективне формування та управління фінансовими ресурсами, оскільки вони забезпечують діяльність та існування банківської установи, а також напряду впливають на її прибутковість, ефективність, ліквідність, довіру клієнтів рейтинг серед інших банків та конкурентоспроможність.

Проаналізуємо структуру залучених ресурсів банківської системи України за 2020-2022 роки (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 - Структура залучених ресурсів банківської системи України за 2020-2022 роки

Показники	2020 рік, тис. грн	Питома вага, %	2021 рік, тис. грн	Питома вага, %	2022 рік, тис. грн	Питома вага, %
Кошти, отримані від НБУ	61853586	3,83	95601502	5,32	38145863	1,79
Кошти банків	30490023	1,89	36095771	2,01	21218604	0,99
Кошти клієнтів	1377386326	85,37	1539595617	85,64	1931258861	90,42
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	490086	0,03	205888	0,01	1041457	0,05
Боргові цінні папери, емітовані банком	508964	0,03	633019	0,04	21071	0,00
Інші залучені кошти	68645044	4,26	53587756	2,98	49983004	2,34

Кінець таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	861877	0,05	2134240	0,12	4644164	0,22
Відстрочені податкові зобов'язання	1000158	0,06	812458	0,05	603928	0,03
Резерви за зобов'язаннями	16733854	1,04	7492209	0,42	10749621	0,50
Інші фінансові зобов'язання	29663331	1,85	36192059	2,01	52023189	2,44
Субординований борг	9899885	0,61	8396600	0,47	10387040	0,49
Інші зобов'язання	15847785	0,98	16971094	0,94	15789759	0,74
Всього	1613380920	100	1797718211	100	2135866563	100

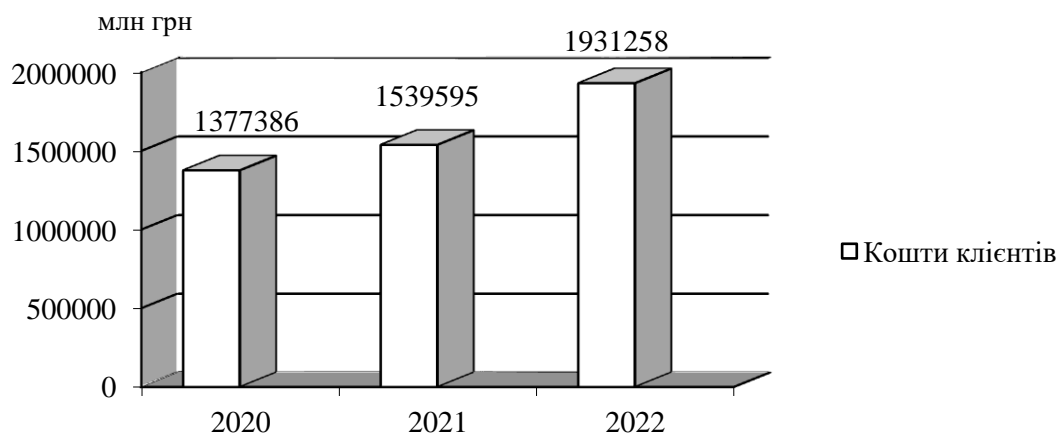

Рисунок 2.1 – Динаміка коштів клієнтів банків України у 2020-2022 роках

Аналізуючи структуру залучених ресурсів банківської системи України за 2020-2022 роки, можна зробити висновок, що найбільшу частку залучених ресурсів банківських установ займають кошти клієнтів, питома вага яких з кожним роком збільшується не дивлячись на негативні наслідки коронакризи та воєнного стану в країні, а саме: у 2020 році вона дорівнювала – 85,37%, у 2021 році – 85,64%, у 2022 році – 90,42%. Тобто, основною частиною фінансових ресурсів банківської системи України є залучені, які утворюються за допомогою депозитних операцій банків. Оскільки банки є фінансовими установами, то від структури, об'єму та ціни залучених фінансових ресурсів залежить їх рівень прибутковості та ліквідності, тому особливої актуальності набуває формування достатнього обсягу депозитів.

Проаналізуємо динаміку депозитного портфеля банків України за 2020-

2022 роки в розрізі юридичних та фізичних осіб (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка та склад коштів клієнтів в розрізі юридичних та фізичних осіб банків України за 2020-2021 роки

Показники	Сума, млн. грн			Відхилення (+,-), млн. грн		Темп зростання, %	
	2020 р.	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Кошти юридичних осіб	681892	799844	942713	+117952	+142869	117,30	117,86
Кошти фізичних осіб	681195	726897	933240	+45702	+206343	106,71	128,39
Усього кошти клієнтів	1377386	1539595	1931259	+162209	+391664	111,78	125,44

Джерело: систематизовано автором на основі [32]

З даних таблиці 2.2 видно, що протягом всього аналізованого періоду кошти клієнтів постійно збільшувалися, у 2021 році порівняно з 2020 роком зросли на 162209 млн грн або на 11,78%, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 391664 млн грн або на 25,44 %. Якщо порівняти депозитний портфель юридичних і фізичних осіб, то можна зробити висновок, що вони теж протягом 2020-2022 років постійно зростали.

У 2020 та 2021 роках спостерігається зростання депозитів фізичних осіб на 45702 млн грн або на 6,71%, це насамперед пояснюється тим, що під час коронакризи населення різко обмежило споживання, вони скоротили витрати на товари тривалого вжитку, відпочинок і розваги. Таким чином, фізичні особи мали змогу накопичити певні фінансові заощадження. Але, дані кошти зберігаються переважно на поточних (депозитних) рахунках. Необхідно відмітити, що загальне підвищення схильності до заощаджень є типовим для кризи явищем на фінансовому ринку [14].

У 2020 та 2021 роках також спостерігається зростання депозитного портфеля юридичних осіб, у 2021 році порівняно з 2020 роком на – 117952 млн грн, або на 17.3%, у 2022 році порівняно з 2021 роком на – 142869 млн грн або на 17,86%. Це говорить про те, що не дивлячись на воєнний стан в країні економіка країни розвивається.

Для подальшого дослідження депозитної діяльності банківської системи України проаналізуємо депозитний портфель банків України в розрізі валют за 2020-2022 роки (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 - Динаміка депозитного портфелю банків України за 2020-2022 роки в розрізі валют

Показники	Сума, тис. грн			Відхилення (+,-), тис. грн		Темп зростання, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Динаміка депозитного портфелю в розрізі валют							
Кошти юридичних осіб	681195	726897	933240	+45702	+206343	106,71	128,39
у націонал. валюті	396834	456960	593074	+60126	+136114	115,15	129,79
в іноземній валюті	284361	269937	340166	-14424	+70229	94,93	126,02
Кошти фізичних осіб	681892	799844	942713	+117952	+142869	117,30	117,86
у націонал. валюті	448611	566686	625932	+118075	+59246	126,32	110,45
в іноземній валюті	233281	233158	316781	-123	+83623	99,95	135,87
Усього кошти клієнтів	1377386	1539595	1931259	+162209	+391664	111,78	125,44
у націонал. валюті	846450	1024255	1221211	+177805	+196956	121,01	119,23
в іноземній валюті	530936	515340	710048	-15596	+194708	97,06	137,78

Зменшення депозитів в іноземній валюті спостерігається у 2021 році порівняно з 2020 роком на 2,94% і це пов'язано насамперед зі значним зменшенням ставок на депозити в іноземній валюті. Дане зниження депозитів в іноземній валюті спостерігалось за рахунок зниження таких депозитів як у фізичних осіб на 5,07%, так і у юридичних осіб на 0,05%. У 2022 році під час війни депозити в іноземній валюті зросли як серед юридичних осіб, так і у фізичних осіб. Це пов'язано насамперед зі зростання відсоткової ставки по депозитах в іноземній валюті та бажанням власників вільних грошових коштів зберегти їх від зростаючого темпу інфляції.

Обсяг гривневих коштів фізичних осіб збільшився на 10,45% у 2022 році порівняно з попереднім роком, переважно за рахунок зростання залишків на рахунках у державних банках. Обсяг валютних роздрібних депозитів майже не змінився. Також, підвищення депозитних ставок сприяло відновленню приросту строкових коштів фізичних осіб, їх обсяг зріс вперше з початку війни. Дозвіл Національного банку купувати валюту для відкриття строкових валютних вкладів сприяв їх зростанню у доларовому еквіваленті.

Усе це скоротило вартість ресурсної бази, у яку входять строкові депозити та кошти на вимогу, і дозволило здешевити гривневі бізнес-кредити з 15,8% річних (без овердрафту) до 8,4% в листопаді 2020 року.

На початку 2023 року Національний банк України стимулював банківські установи підвищувати ставки за гривневими депозитами для населення. Для центрального банку це перетворилося на основне завдання, виконання якого дає підстави для зняття валютних обмежень і забезпечує фінансову стабільність в перспективі.

Причина такого бажання Національного банку України пояснюється тим, що в банках питома вага депозитів на вимогу фізичних осіб набагато перевищує строкові депозити, тобто з яких вкладник може їх зняти в будь-який момент.

Регулятор побоюється, що в разі зміни фінансових умов в Україні ці кошти які населення зберігає на депозитах до запитання, у разі пом'якшення валютного обмеження на купівлю безготівкових доларів та євро, українці конвертують щонайменше частину залишків на своїх рахунках у валюту. А це в свою чергу, підвищить тиск на золотовалютні резерви та змусить НБУ переглядати офіційний курс національної валюти.

Тому для НБУ критично важливо змусити фізичних осіб переказувати гроші з депозитів на вимогу на строкові депозити. Для цього регулятор спершу підвищив норми обов'язкових резервів за депозити на вимогу і обмежив можливості банківських установ користуватися цим ресурсом та заробляти на ньому. Тому, НБУ підвищить у лютому 2022 на 2 в. п. нормативи формування банківськими установами обов'язкових резервів за поточними рахунками в гривні та за коштами в іноземній валюті для посилення монетарної трансмісії.

«Так, з 10 лютого 2022 року: норматив формування банками обов'язкових резервів у національній валюті за коштами на вимогу збільшиться з 0% до 2%, але за строковими коштами – залишиться на рівні 0%; норматив формування банками обов'язкових резервів в іноземній валюті – збільшиться з 10% до 12%» [30].

На початку квітня регулятор запровадив новий інструмент монетарної політики – тримісячні депозитні сертифікати. За ними регулятор почав пропонувати банкам 25% річних. Разом із запровадженням депозитних сертифікатів на три місяці під облікову ставку НБУ зменшив ставку за класичними депозитними сертифікатами з 23% до 20% річних. Тримати в них залучені кошти банкам стало менш вигідно, що стимулювало їх підвищувати ставки за депозитами.

Підвищення облікової ставки НБУ (25%) стимулювало вітчизняні банки впродовж III кварталу 2022 року піднімати ставки за вкладами як фізичних осіб, так і юридичним особам. Однак, як наслідок разом із вартістю залучених коштів йшли догори і ставки за кредитами. «У квітні 2023 року середні ставки за тримісячними депозитами фізичних осіб у 20 найбільших банках зросли з 12,3% до 13,3%, за шестимісячними – з 13,2% до 14,2%, за річними – з 14% до 14,55%» [30].

Ліквідність банківської системи України загалом залишалася високою від початку повномасштабної війни, а за окремими показниками навіть побила рекорди довоєнного періоду. Необхідно відмітити, що крім збереження довіри вкладників до банківських установ, цьому сприяють регулярні та значні надходження державних виплат на банківські рахунки фізичних осіб. Однак, приплив нових грошових коштів до банківського сектору нерівномірний, основні їх обсяги осідають на поточних рахунках у державних банківських установах (таблиця 2.4).

Наприкінці 2020 року 56% грошових коштів вкладники тримали на рахунках на вимогу, у 2021 році – 69%, у 2022 році – 72%. Додався і психологічний ефект, а саме зниження ставок до однозначових чисел у 2020 і 2021 роках послабило мотивацію вкладників до збереження грошей на

строкових рахунках.

Таблиця 2.4 - Динаміка депозитного портфелю банків України за 2020-2022 роки в розрізі строкових депозитів та до запитання

Показники	Сума, млн грн			Відхилення (+,-), млн грн		Темп зростання, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Кошти юридичних осіб	681195	799844	942713	+117952	+142869	117,3	117,86
на вимогу	515413	644320	781279	+128907	+136959	125,01	121,26
строкові	165782	155524	161434	-10258	+5910	93,81	103,80
Кошти фізичних осіб	681892	726897	933240	+45702	+206343	106,71	128,39
на вимогу	337539	412871	606584	+75332	+193713	122,32	146,92
строкові	344353	314026	326656	-30327	+12630	91,19	104,02
Усього кошти клієнтів	1377387	1539595	1931259	+162209	+391664	111,78	125,44
на вимогу	852952	1057191	1387863	+204239	+330672	123,94	131,28
строкові	510135	469550	488090	-40585	+18540	92,04	103,95

Протягом 2022 року постійно тривало скорочення частки строкових депозитів населення в банках, тож структура фондування у вітчизняних банках погіршується. Це в свою чергу не створює негайних негативних ризиків для банківської системи, але послаблює стійкість окремих банківських установ до можливих різких змін настроїв вкладників. Тому вітчизняним банківським установам варто докладати більше зусиль для підвищення обсягу строкових депозитів та залучення коштів населення, зокрема через підвищення депозитних ставок. До підвищення ставок за гривневими депозитами банківські установи спонукає і висока облікова ставка.

Із послабленням валютних обмежень у липні 2022 року фізичні особи отримали змогу купувати іноземну валюту для розміщення на строкових банківських депозитах, тому строкові депозити в іноземній валюті почали зростати, вперше з початку коронакризи. Усі залучені від населення валютні кошти банки тримають у високоякісних ліквідних активах.

Зростання частки заробітної плати військових у загальних доходах та

заощадженнях фізичних осіб визначило концентрацію припливу коштів населення у державних банках, саме які обслуговують відповідні рахунки. Необхідно також відмітити, що помітно зріс попит фізичних осіб на державні цінні папери, однак обсяги цих інвестицій все ще досить незначні порівняно з іншими інструментами заощаджень [14].

В той же час, банківський депозит користується серед фізичних осіб попитом, оскільки він є менш ризикованим інструментом порівняно з іншими інструментами інвестування. Це пояснюється, насамперед, з існуванням Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), учасниками якого є всі українські банки. АТ «Ощадбанк» у 2022 році теж приєднався до Фонду гарантування вкладів. Верховною Радою України 1 квітня 2022 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» № 2180-IX, в якому передбачено «повне відшкодування вкладів фізичних осіб Фондом гарантування вкладів на період дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування» [3].

Фонд гарантування вкладів упродовж вказаного періоду «повинен відшкодувати кожному вкладнику банківської установи кошти в повному розмірі вкладу, включаючи відсотки, нараховані станом на кінець дня, що передує дню початку процедури виведення банку з ринку, крім випадків, передбачених частиною четвертою статті 26 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [4]. Через три місяці після припинення чи скасування дії воєнного стану в Україні гарантована сума за вкладами Фондом гарантування вкладів становитиме не менше 600 000 грн. Це стосуватиметься всіх банківських установ, що визнаватимуться неплатоспроможними після набрання чинності цими нормативними актами.

Отже, основними характерними ознаками розвитку депозитного ринку України у 2020-2022 років є зростання частки депозитів на вимогу та збільшення частки депозитів в національній валюті, оскільки по даних видах депозитів традиційно вищі процентні ставки. Це можна пояснити

відновленням довіри до банківської системи і поступовим зростанням прибутковості депозитних продуктів, як в національній так і в іноземній валюті.

ПуАТ «КБ «АкордБанк» здійснює свою діяльність на території України з 04.06.2008 року та є універсальним банком. Він динамічно розвивається та надає якісні банківські послуги переважно юридичним особам.

ПуАТ «КБ «АкордБанк» входить до ТОП – 10 банків за регіональною мережею, в ТОП-25 за активами та за обсягом коштів та в ТОП-25 фінансових установ країни за обсягом коштів фізичних та юридичних осіб відповідно до даних НБУ. Регіональна мережа на початок жовтня 2022 року налічує 100 відділень, а також 141 точку продажів кредитів по всій Україні. У зв'язку з баєвими діями, тимчасовою окупацією або облогою міст призупинено роботу 15-и універсальних відділень (трьох на тимчасово окупованих територіях) та двої відділень КЕШ-Центрів (одне на тимчасово окупованій території).

Стратегічною метою діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» є створення та надійне функціонування конкурентоспроможної фінансово стійкої фінансово-кредитної установи з розвинутими технологіями взаємодії з клієнтами, здатної задовольняти вимоги і надавати широкий спектр банківських послуг юридичним особам та приватним клієнтам на рівні міжнародних банків.

В 2020-2022 роки ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» є доволі прогресуючим банком, це пояснюється як зростанням більшості показників діяльності банківської установи, так і збільшенням рейтингу кредитоспроможності та довіри серед клієнтів, що дало йому піднятися на 11 позицію серед вітчизняних банків в 2022 році з 33-ої в порівнянні з 2021 роком.

Особливе місце серед всіх фінансових показників ПуАТ «КБ «АкордБанк» посідають його активи, динаміку яких ми дослідимо в таблиці 2.5.

Аналізуючи дані таблиці 2.5, можна зробити висновок, що активи ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2021 році зросли порівняно з 2020 роком на 8862136 тис. грн або на 163,91%, а у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки знизилися на 3620559 тис. грн або на 23,61%.

Таблиця 2.5 – Динаміка активів ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2020-2022 роках

Активи	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп приросту, %	
	2020, тис. грн	2021, тис. грн	2022, тис. грн	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	527478	989808	2069465	+462330	+1079657	+87,65	+109,08
Кошти в інших банках	161232	451514	866435	+290282	+414921	+180,04	+91,90
Кредити та заборгованість клієнтів	1376646	1494857	980014	+118211	-514843	+8,59	-34,44
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-	25351	19404	+25351	-5947	-	-23,46
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	4213625	11916874	7184415	+7703249	-4732459	+182,82	-39,71
Інвестиційна нерухомість	24564	6260	6207	-18304	-53	-74,52	-0,85
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	-	-	1198	-	+1198	-	-
Відстрочений податковий актив	3105	4010	5639	+905	+1629	+29,15	+40,62
Основні засоби та нематеріальні активи	149317	279195	413329	+129878	+134134	+86,98	+48,04
Інші фінансові активи	8348	13100	44776	+4752	+31676	+56,92	+241,80
Інші активи	8519	154002	123531	+145483	-30471	+1707,75	-19,79
Усього чисті активи	6472836	15334972	11714413	+8862136	-3620559	+136,91	-23,61

Зростання загальної суми активів у 2021 році порівняно 2020 роком спостерігається в основному за рахунок зростання статті активів «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю» на 2883778 тис. грн або на 216,85%, а також за рахунок статті «Кредити та заборгованість клієнтів» - на 478352 тис. грн або на 53,25%. У 2022 році порівняно з 2021 роком зниження активів спостерігається в основному за рахунок зменшення

суми по статті «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю» на 4732459 тис. грн або на 39,71%, на другому місці спостерігається зниження по статті «Кредити та заборгованість клієнтів» - на 514843 тис. грн або на 34,44% (рисунок 2.2).

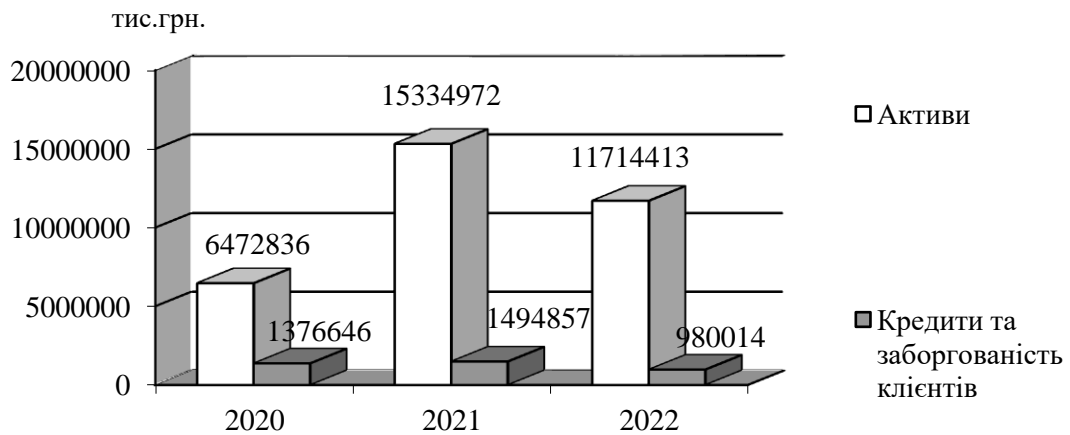

Рисунок 2.1 – Динаміка активів та кредитного портфеля
ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2020-2022 роках

Протягом 2020-2022 років в ПуАТ «КБ «АкордБанк» обсяг високоліквідних активів був досить вагомим, а основними їх складовими були ОВДП і депозитні сертифікати НБУ, що в свою чергу забезпечували прийнятний рівень доходності банківської установи, а саме головне по ним майже відсутній кредитний ризик. Також необхідно зазначити, що банк на кореспондентському рахунку в НБУ зберігає кошти в обсязі, достатньому для своєчасного поточного обслуговування своїх клієнтів та своєчасного виконання у повному обсязі власних зобов'язань. Таким чином, все це разом забезпечувало досить високі показники ліквідності ПуАТ «КБ «АкордБанк». Однак, в той же час банківська установа має досить невелику частку кредитного портфеля в загальних сумі активів банку, яка ще з кожним роком зменшується, а саме у 2020 році – 21,3%, у 2021 році – 9,7%, а у 2022 році – 8,3%. В 2022 році частка цінних папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю склала – 61,33%, що пояснює таке різке зниження частки кредитного портфеля в загальній сумі активів.

Аналізуючи динаміку пасивів ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2020-2022

роках видно, що пасиви банківської установи у 2021 році зросли порівняно з 2020 роком на 8862136 тис. грн або на 163,91%, а в 2022 році порівняно з 2021 роком знизилися на 3620559 тис. грн або на 23,61% (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Динаміка пасивів ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2020-2022 роках

Пасиви	Роки			Абсолютне відхилення, тис грн (+,-)		Темп приросту, %	
	2020, тис. грн	2021, тис. грн	2022, тис. грн	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Зобов'язання							
Кошти отримані від НБУ	2080018	5360249	989965	+3280231	-4370284	+157,70	-81,53
Кошти клієнтів, у тому числі	3894456	9228786	9996124	+5334330	+767338	+136,97	+8,31
кошти юридичних осіб	2329891	7149250	7085701	+4819359	-63549	+206,85	-0,89
кошти фізичних осіб	1564564	2079536	2910419	+514972	+830883	+32,91	+39,96
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	2071	2000	-	-71	-2000	-3,43	-
Інші фінансові зобов'язання	32817	99189	70302	+66372	-28887	+202,25	-29,12
Інші зобов'язання	133594	219067	271992	+85473	+52925	+63,98	+24,16
Усього зобов'язань	6155302	14922119	11333203	+8766817	-3588916	+142,43	-24,05
Власний капітал							
Статутний капітал	284540	284540	284540	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	5148	5634	103048	+486	+97414	+9,44	+1729,04
Резерви переоцінки	-49	-72	-711	-23	-639	+46,94	+887,50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	27895	122752	-5667	+94857	-128419	+340,05	-104,62
Власний капітал	317533	412853	381210	+95320	-31643	+30,02	-7,66
Усього зобов'язання та власний капітал	6472835	15334972	11714413	+8862137	-3620559	+136,91	-23,60

Зростання пасивів у 2021 році порівняно з 2020 роком спостерігається в основному за рахунок зростання власного капіталу, а саме на 8862137 тис. грн або на 136,91%, в той же час і зобов'язання зросли на 8766817 тис. грн або на 142,43%. У 2022 році порівняно з 2021 роком пасиви знизилися на 3620559 тис. грн або на 23,6%. Таке зниження пасивів у 2022 році спостерігається за рахунок зниження зобов'язань – на 3588916 тис. грн або на 24,05%, і зниження

власного капіталу – на 31643 тис. грн або на 7,66%.

У 2021 році порівняно з попереднім роком зростання зобов'язань банківської установи спостерігалось за рахунок зростання суми статті «Кошти клієнтів» на суму 5334330 тис. грн або на 136,97%, а також за рахунок статті «Кошти отримані від НБУ» на 3280231 тис. грн або на 157,70%. У 2022 році порівняно з 2021 роком зниження суми зобов'язань було викликано зниженням суми статті пасивів «Кошти отримані від НБУ» на 4370284 тис. грн або на 81,53%.

Власний капітал ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшився на 95320 тис. грн або на 30,02%. Таке зростання власного капіталу спостерігалось переважно за рахунок зростання нерозподіленого прибутку – на 94857 тис. грн або на 340,05%. У 2022 році порівняно з попереднім роком власний капітал банку зменшився на 31643 тис. грн або на 7,66% переважно за рахунок суми нерозподіленого збитку – 128419 тис. грн. Протягом 2021-2022 років статутний капітал банку не змінювався і дорівнював 28540 тис. грн. Однак під впливом зростання кредитного ризику у 2022 році досить різко зросла складова власного капіталу «Резервні та інші фонди банку» – на 97414 тис. грн або на 1729,04%.

ПуАТ «КБ «АкордБанк» протягом 2020-2022 років дотримувался усіх вимог нормативів капіталу. На кінець 2022 року значення нормативу адекватності регулятивного капіталу (Н2) становило 16,76% (2020 рік – 13,48%, 2021 рік – 13,28%), при умові що нормативне значення не менше 10%. Протягом 2022 року сума регулятивного капіталу банківської установи значно перевищувала встановлений законодавством мінімально необхідний рівень 200 млн. грн та складала 412918,3 тис. грн (2020 рік – 345318,2 тис. грн, 2021 рік – 416836,0 тис. грн). ПуАТ «КБ «АкордБанк» протягом 2022 року забезпечував також виконання нормативів: LCR_{вв} склав 317,4201% при нормативному значенні не менше 100%; LCR_{ів} 502,8933% при нормативному значенні не менше 100%. Дані показники нормативних значень свідчать про досить високу спроможність виконання даною банківською установою своїх зобов'язань перед вкладниками.

Внаслідок проведеної ефективної діяльності у 2022 році кількість

клієнтів ПуАТ «КБ «АкордБанк» збільшилась до 2259,4 тис. осіб. Банківська установа має достатньо високий ресурсний потенціал, який вона використовує для зростання кредитної активності. Стратегія розвитку ПуАТ «КБ «АкордБанк» передбачає формування бездоганної репутації на фінансовому ринку України завдяки наданні широкого спектру банківських продуктів та послуг, що розробляються та впроваджуються відповідно до сучасних потреб і проблем ринку, досвідченій команді професіоналів та якісному корпоративному управлінню.

Також необхідно зазначити, що протягом 2020-2021 років ПуАТ «КБ «АкордБанк» працював досить ефективно, тобто банківська установа працювала прибутково, не дивлячись на нестабільність на фінансовому ринку України, а саме у 2020 році банк отримав прибуток у розмірі 9717 тис. грн, у 2021 році - 70006 тис. грн (рисунок 2.3). Таким чином, не дивлячись на вплив доволі негативних факторів на вітчизняний банківський ринок у 2020-2021 роках, а саме вплив коронакризи банк отримував прибуток. У 2021 році порівняно з 2020 роком прибуток зріс на 340%. Однак, у 2022 році під впливом негативних наслідків воєнної агресії з боку росії, ПуАТ «КБ «АкордБанк» отримав збиток в розмірі 5667 тис. грн.

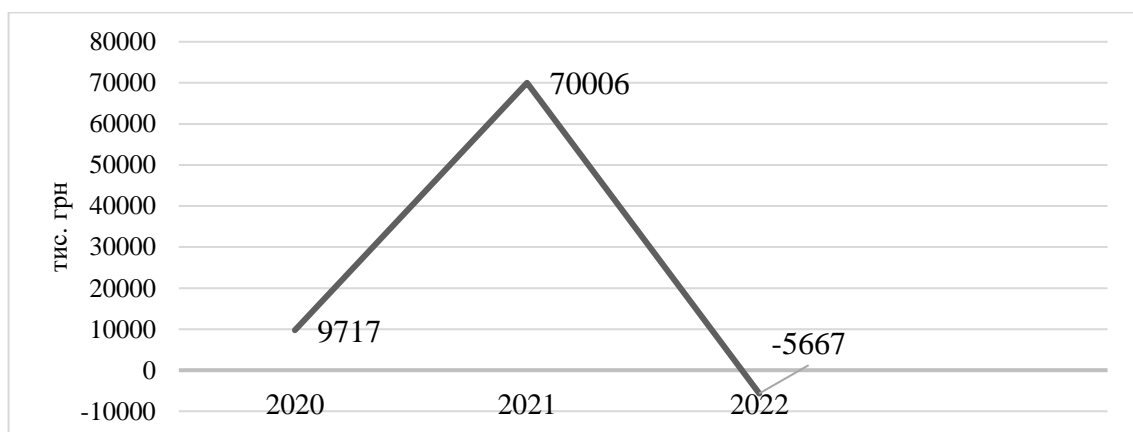

Рисунок 2.3 – Динаміка фінансових результатів ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2020-2022 роках

Отже, як бачимо результати діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» протягом 2020-2022 років під впливом доволі негативних тенденцій на

банківському ринку України є доволі не стабільними, так у 2022 році порівняно з 2021 роком спостерігається зниження загальної суми активів та пасивів, зменшення кредитного портфеля, суми зобов'язань, власного капіталу, зростання суми нерозподіленого прибутку та резервів і як результат від'ємний фінансовий результат діяльності банку – збиток.

Однак не дивлячись на негативні наслідки воєнної агресії, відповідно до стратегії розвитку ПуАТ «КБ «АкордБанк» планує – продовжувати подальший розвиток кредитних та депозитних продуктів із забезпеченням високого рівня якості кредитів та відповідним зростанням розміру залучених ресурсів, діджиталізацію надання банківських послуг, продовження активної роботи з погашення непрацюючих кредитів.

2.2 Аналіз депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» та напрями удосконалення його складу та структури в умовах фінансової невизначеності

У сучасних умовах функціонування важливою основою діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» є формування достатнього обсягу ресурсної бази для здійснення комерційної діяльності та отримання позитивного фінансового результату і покращення своєї ліквідності. Основним джерелом ресурсної бази даного банку є депозитні операції банківської установи. Від об'єму, структури, видів, та ціни залучення ресурсів залежать можливості ПуАТ «КБ «АкордБанк» підтримувати свою ліквідність та отримувати доходи та прибуток в необхідному обсязі. Тому особливої актуальності в сучасних умовах розвитку даного банку набуває формування ефективної депозитної політики, за якої було б досягнуто оптимальне поєднання взаємних інтересів як банку, так і його клієнтів.

Проведемо аналіз структури фінансових ресурсів ПуАТ «КБ «АкордБанк», під час якого розрахуємо частку окремих його структурних складових в динаміці за 2020-2022 роки (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Структура фінансових ресурсів ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки

Статті пасиву	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6
Зобов'язання					
Кошти отримані від НБУ	32,13	34,95	8,45	+2,82	-26,50
Кошти клієнтів, у тому числі	60,17	60,18	85,33	+0,02	+25,15
кошти юридичних осіб	35,99	46,62	60,49	+10,63	+13,87
кошти фізичних осіб	24,17	13,56	24,84	-10,61	+11,28
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0,03	0,01	-	-0,02	-0,01
Інші фінансові зобов'язання	0,51	0,65	0,60	+0,14	-0,05
Інші зобов'язання	2,06	1,43	2,32	-0,64	+0,89
Усього зобов'язань	95,09	97,31	96,75	+2,21	-0,56
Власний капітал					
Статутний капітал	4,40	1,86	2,43	-2,54	+0,57
Резервні та інші фонди банку	0,08	0,04	0,88	-0,04	+0,84
Резерви переоцінки	-	-	-0,01	-	-0,01
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	0,43	0,80	-0,05	+0,37	-0,85
Власний капітал	4,91	2,69	3,25	-2,21	+0,56
Усього зобов'язання та власний капітал	100	100	100	-	-

З даних таблиці 2.7 видно, що кошти клієнтів займають найбільшу частку в залучених фінансових ресурсах ПуАТ «КБ «АкордБанк», а саме: у 2020 році – 60,17%, у 2021 році – 60,18%, у 2022 році – 85,33%, що в свою чергу характеризують депозитну політику банку з позитивної сторони, оскільки якщо зростає частка коштів клієнтів в залучених коштах, значить клієнти банківської установи, з кожним роком, все більше довіряють свої заощадження саме даній банківській установі. Якщо в банку зростають вільні резерви, це говорить про те, що банк володіє достатньою сумою фінансових ресурсів щоб вкладати їх в кредитні операції та операції з цінними паперами і отримувати прибуток в необхідному обсязі.

Проаналізуємо динаміку та склад депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 2.8 та рисунок А.1, додаток А).

Таблиця 2.8 – Динаміка та склад коштів клієнтів в розрізі юридичних та фізичних осіб ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки

Показники	Сума, тис. грн			Відхилення (+,-), тис. грн		Темп приросту, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Кошти юридичних осіб	2329891	7149250	7085701	+4819359	-63549	+206,85	-0,89
Кошти фізичних осіб	1564564	2079536	2910419	+514972	+830883	+32,91	+39,96
Усього коштів клієнтів	3894456	9228786	9996124	+5334330	+767338	+136,97	+8,31

У 2021 році порівняно з 2020 роком обсяг клієнтських депозитів ПуАТ «КБ «АкордБанк» збільшився на 5334330 тис. грн або на 163,97%, у 2022 році порівняно з 2021 роком спостерігається також зростання на 767338 тис. грн або на 8,31%.

Якщо порівняти депозитний портфель ПуАТ «КБ «АкордБанк» в розрізі клієнтів банку у 2021 році порівняно з 2020 роком, то можна зазначити, що він зростає як по фізичним особам, так і по юридичним, а саме: по фізичним особам на 514972 тис. грн на 32,91%, по юридичним особам – на 4819359 тис. грн або на 206,85%. У 2022 році порівняно з попереднім роком зростали тільки кошти фізичних осіб – на 830883 тис. грн або на 39,96%, а кошти юридичних осіб навпаки знизилися на 63549 тис. грн або на 0,89%, що пояснюється насамперед проблемами пов'язаними з негативними наслідками війни на розвиток економіки країни в цілому.

Проаналізуємо структуру депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі клієнтів банку (таблиця 2.9 та рисунок 2.4). Структура депозитного портфеля даного банку протягом 2020-2022 років була стабільною, тобто частка депозитів юридичних осіб набагато більше перевищує частку фізичних осіб, а саме у 2020 році вона складала 59,83%, у 2021 році – 77,47%, у 2022 році – 70,88%. Це пояснюється тим, що банк є спеціалізується на роботі з юридичними особами, а значить специфіка

його депозитного портфеля направлена саме на роботу з юридичними особами.

Таблиця 2.9 - Структура депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі клієнтів банку

Показник	Питома вага, %			Відхилення (+,-), п.п.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2022	2022 до 2021
Кошти юридичних осіб	59,83	77,47	70,88	+17,64	-6,58
Кошти фізичних осіб	40,17	22,53	29,12	-17,64	+6,58
Усього кошти клієнтів	100	100	100	-	-

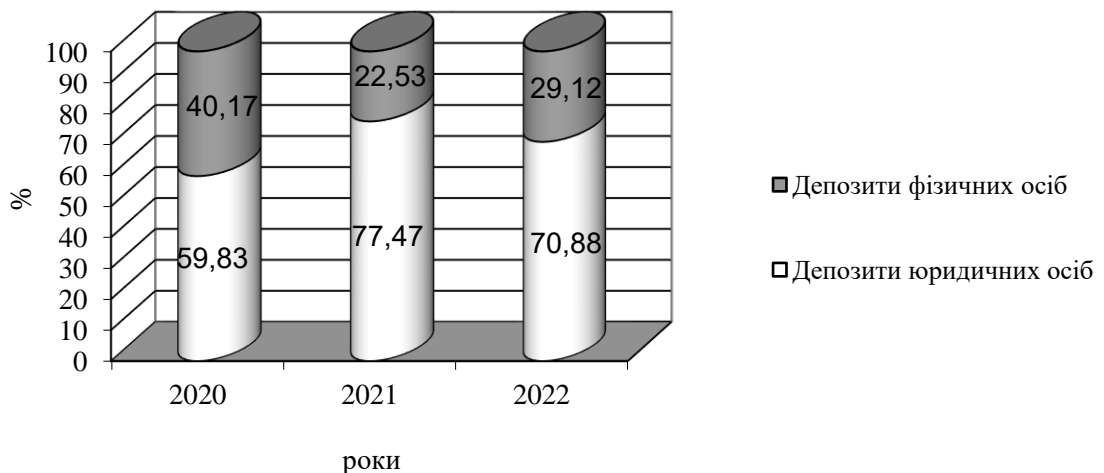

Рисунок 2.4 - Структура депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі клієнтів банку

По депозитним коштам фізичних осіб ситуація протилежна, їх частка в депозитному портфелі ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2021 році порівняно з 2020 році майже в два рази зменшилася, якщо у 2020 році вона дорівнювала 40,17%, то у 2021 році вже складала 22,53%, у 2022 році порівняно з 2021 роком спостерігається незначне зростання частки фізичних осіб на 6.58 п.п. порівняно з 2021 роком.

Проаналізуємо депозитний портфель ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі валют (таблиця 2.10, рисунки 2.5, 2.6)

Таблиця 2.10 – Структура депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі валют

Показники	2020 рік	Питома вага, %	2021 рік	Питома вага, %	2022 рік	Питома вага, %
Кошти юридичних осіб, в тому числі	2329891	100	7149250	100	7085701	100
в національній валюті	2111974	90,65	6004553	83,99	6460124	91,17
в іноземній валюті	217917	9,35	1144697	16,01	625577	8,83
Кошти фізичних осіб, в тому числі	1564564	100	2079536	100	2910419	100
в національній валюті	922069	58,93	1206067	57,99	1460609	50,19
в іноземній валюті	642495	41,07	873469	42,01	1449810	49,81

Проаналізувавши структуру депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» в розрізі валют можемо зробити висновок, що протягом 2020-2022 років корпоративні клієнти надавали перевагу депозитам в національній валюті. Їх частка в загальній сумі депозитів юридичних осіб дорівнює у 2020 році – 90,65%, у 2021 році – 83,99%, у 2022 році – 91,17%. Це пояснюється насамперед тим, що відсотки по депозитах в національній валюті є набагато вищими ніж відсотки по депозитах в іноземній валюті.

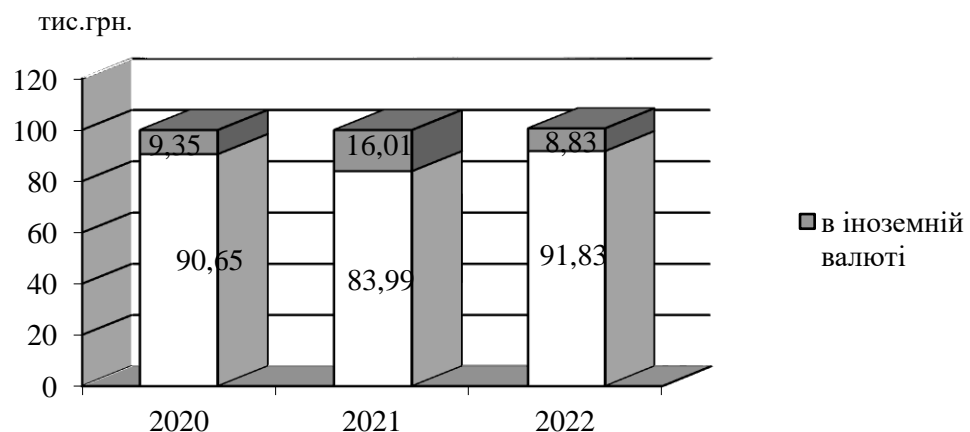

Рисунок 2.5 – Структура коштів юридичних осіб ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі валют

Проаналізувавши дані рисунка 2.5 можемо зробити висновок, що протягом аналізованого періоду фізичні особи надавали перевагу депозитам в національній валюті (у 2020 році – 58,93%, у 2021 році – 57,99%, 2022 році –

50,19%). Однак різниця між депозитами в національній валюті і в іноземній незначна, це пояснюється тим, що фізичні особи зберігаючи свої кошти в іноземній валюті стараються їх захистити від зростаючих темпів інфляції.

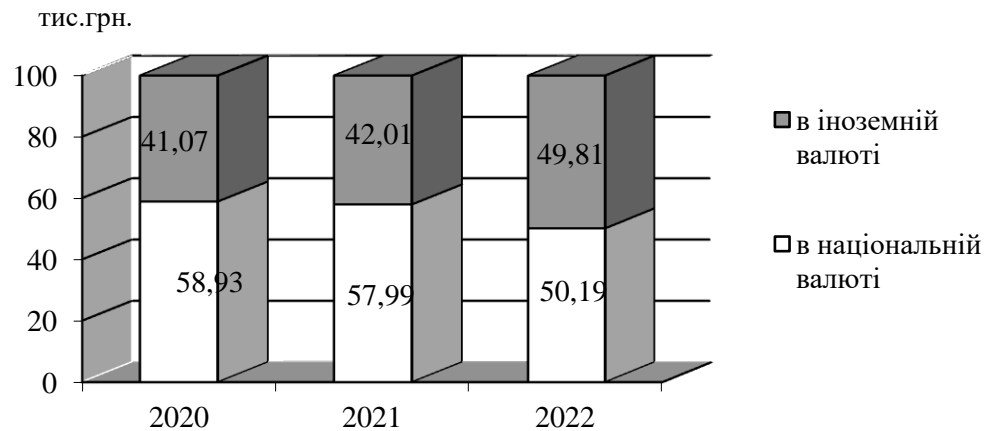

Рисунок 2.6 – Структура коштів фізичних осіб
ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі валют

Проаналізуємо депозитний портфель ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі строкових депозитів та до запитання (таблиця 2.11).

Таблиця 2.5 – Динаміка депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки в розрізі строкових депозитів та до запитання

Показники	Сума, тис. грн			Відхилення (+,-), тис. грн	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 до 2022	2022 до 2021
Кошти клієнтів, в т.ч.	3894456	9228786	9996124	+5334330	+767338
на вимогу	2122341	4149574	6641830	+2027233	+2492256
строкові	1772114	5079212	3354290	+3307098	-1724922
Кошти юридичних осіб	2329891	7149250	7085701	+4819359	-63549
на вимогу	1851102	3839031	6281262	+1987929	+2442231
строкові	478789	3310219	804439	+2831430	-2505780
Кошти фізичних осіб, в тому числі	1564564	2079536	2910419	+514972	+830883
на вимогу	271239	310543	360568	+39304	+50025
строкові	1293325	1768993	2549851	+475668	+780858

Якість депозитних ресурсів виявляється насамперед у їх стабільності, а значить чим більшою є частка стабільних ресурсів, тим, природно, вищою є ліквідність коштів для погашення зобов'язань. Депозитні кошти, на обсяг яких припадає основна частина залучених ресурсів, є базисом для підтримки надійності банківської установи.

З даних таблиці 2.11 можна зробити висновок, що серед залучених коштів ПуАТ «КБ «АкордБанк» протягом 2020-2021 років найбільшу частку займали саме строкові депозити, а це в свою чергу підвищувало стабільність та надійність банківської установи: у 2021 році порівняно з 2020 роком сума строкових залучених ресурсів збільшилась на 3307098 тис. грн, а у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки спостерігалось зниження даного показника на 1724922 тис. грн, що насамперед пояснюється фінансовою нестабільністю, яка викликана негативними наслідками війни.

Протягом 2020-2022 років спостерігається, що серед депозитів юридичних осіб ПуАТ «КБ «АкордБанк» найбільшу частку займають депозити на вимогу, оскільки вони є найбільш ліквідними порівняно зі строковими депозитами, а це дуже важливо сьогодні, при умові нестабільної ситуації розвитку економіки України. Так у 2021 році порівняно з 2020 роком депозити на вимогу юридичних осіб зросли на 1987929 тис. грн, у 2022 році порівняно з попереднім роком так само спостерігається зростання на 2442231 тис. грн.

У фізичних осіб ситуація протилежна, тобто найбільшу частку займають саме строкові депозити та необхідно підкреслити, що з кожним роком їх сума зростає, а саме у 2021 році порівняно з 2020 роком – на 475668 тис. грн, у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 780858 тис. грн.

В цілому депозитна політика ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки була досить ефективною не дивлячись на негативні наслідки коронакризи, війни, оскільки депозитний портфель банку з кожним роком збільшується і саме головне, що збільшуються також строкові депозити, особливо у фізичних осіб, які в свою чергу забезпечують банку стабільність та надійність.

Проведемо аналіз ефективності використання депозитних ресурсів ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки (таблиця 2.12).

Таблиця 2.12 – Динаміка показників ефективності використання депозитних ресурсів ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+, -)		Формули для розрахунку
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021	
	1	2	3	4	5	
Оцінка обсягу капіталу банків						
Коефіцієнт депозитної бази	63,27	61,85	88,20	-1,42	+26,35	$K_{дб} = \frac{Д}{ЗК} 100\%$ Д- депозитні кошти клієнтів; ЗК – залучені кошти банку
Коефіцієнт поточної депозитної бази	34,48	27,81	58,60	-6,67	+30,79	$K_{пд} = \frac{Дп}{ЗК} 100\%$, де Дп – поточні депозити
Коефіцієнт строкової депозитної бази	28,79	34,08	29,60	+5,29	-4,48	$K_{сд} = \frac{Дс}{ЗК} 100\%$, де Дс – строкові депозити
Коефіцієнт співвідношення коштів фізичних і юридичних осіб	67,15	29,09	41,07	-38,06	+11,98	$K_c = \frac{Дф}{Дю} 100\%$, Дф – депозити фізичних осіб, Дю – депозити юридичних осіб
Коефіцієнт використання депозитних коштів	282,89	617,37	1019,99	+334,48	+402,62	$K_з = \frac{Д}{К} 100\%$, К – кредити.

Коефіцієнт депозитної бази характеризує частку депозитів у загальній сумі залучених банком коштів. Частка депозитної бази у загальній сумі залучених ресурсів протягом 2020-2021 років постійно зростала, так у 2021 році порівняно з 2020 роком на 1,42 п.п., у 2022 році порівняно з 2021 роком на 26,35 п.п. Це підтверджує той факт, що ПуАТ «КБ «АкордБанк» протягом 2020-2022 років проводив досить ефективну депозитну політику.

Коефіцієнт поточної депозитної бази характеризує, скільки гривень поточних депозитних коштів припадає на 1 гривню залучених коштів банківської установи. У 2021 році порівняно з 2020 роком значення даного коефіцієнту зменшилося на 6,67 п.п, у 2022 році порівняно 2021 роком даний показник зріс на 30,79 п.п., це говорить про те, що частка поточних депозитів

стає все більшою в загальній сумі залучених коштів і це в основному відбувається переважно за рахунок коштів юридичних осіб.

Для кожної банківської установи дуже важливо щоб збільшувалася частка строкових депозитних коштів які банк може спокійно розміщувати в довгострокові активи. Коефіцієнт строкової депозитної бази показує, скільки гривень строкових депозитних коштів припадає на 1 грн. залучених коштів. Дані таблиці 2.6 підтверджують той факт, що частка строкових депозитів у загальній сумі залучених коштів в даному банку у 2021 році порівняно з 2020 роком зростала на 5,29 п.п, а у 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки знизилася на 4,48 п.п. Дане зниження відбувається тільки за рахунок коштів юридичних осіб, а частка строкових депозитів фізичних осіб у 2022 році навпаки збільшується.

Коефіцієнт співвідношення депозитів фізичних і юридичних осіб показує, що протягом 2020-2021 років частка депозитів фізичних осіб порівняно з депозитами юридичних осіб зменшується на 5,59 п.п., а в 2022 році порівняно з 2021 роком навпаки спостерігається зростання даного показника на 11,98 п.п. Це говорить про те, що сума депозитів юридичних осіб у 2022 році поступово зменшується, а фізичних осіб навпаки зростає, однак це насамперед пов'язано з негативними наслідками війни.

Коефіцієнт використання депозитів, показує, який відсоток від загального обсягу депозитних коштів банку розміщений у кредитному портфелі. Динаміка даного показника протягом аналізованого періоду має тенденцію на зростання (2020 рік – 282,89%, 2021 р – 617,37%, 2022 р – 1019,99%), а це значить, що депозитні кошти банк розміщує в основному саме у кредити, оскільки кредитні операції для банку є найбільш прибутковими. Коефіцієнт співвідношення поточних депозитних коштів і власного капіталу банку, показує, яка частина поточних депозитів може бути покрита за рахунок власних коштів банку.

Підводячи підсумок аналізу показників ефективності використання депозитних ресурсів ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки, можна

зробити висновок, що банк проводить досить ефективну депозитну політику, а це говорить про те, що банківська установа залучає достатньо фінансових ресурсів, для того щоб далі їх розмістити у ліквідні активи та отримати запланований прибуток.

ПуАТ «КБ «АкордБанк» досить активно працює над розробкою своєї депозитної політики, яка направлена насамперед на задоволення потреб клієнтів банку та на забезпечення банку в достатньому обсязі залученими коштами. Розглянемо основні депозитні продукти які пропонує ПуАТ «КБ «АкордБанк» для фізичних осіб таблиця А.2 (додаток А).

Як зазначалося раніше, частка депозитів до запитання фізичних осіб в банках України у 2022 році майже в 2 рази перевищує строкові депозити, а в ПуАТ «КБ «АкордБанк» дане співвідношення взагалі є критичним, а саме частка депозитів до запитання дорівнює 88,64%, а строкові кредити – 11,36%. Тому даному банку необхідно переглянути свою депозитну політику і запропонувати своїм клієнтам такі строкові депозитні продукти щоб фізичні особи перевели гроші з депозитів на вимогу на строкові депозити. Це для банку буде насамперед вигідно у зв'язку з тим, що з 10 лютого 2022 року НБУ норматив формування банками обов'язкових резервів у національній валюті за коштами на вимогу збільшиться з 0% до 2%, але за строковими коштами – залишиться на рівні 0%. А також ще тому, що підвищення частки строкових депозитів в сучасних умовах розвитку банківської системи України для ПуАТ «КБ «АкордБанк» має кілька важливих переваг які показані в таблиці А.3 (додаток А).

Враховуючи аналіз депозитних продуктів ПуАТ «КБ «АкордБанк» та актуальність в сучасних умовах залучення саме строкових депозитів, запропонуємо для даної банківської установи декілька строкових депозитів, які на нашу думку будуть цікавими для клієнтів даного банку і за рахунок їх банк зможе покращити структуру свого депозитного портфеля. Перелік нових строкових депозитних продуктів, які може запропонувати ПуАТ «КБ «АкордБанк» своїм клієнтам у 2023 році в умовах війни показаний в таблиці

А.4 (додаток А).

ПуАТ «КБ «АкордБанк» зацікавлений у розширенні обсягів залучених строкових депозитних коштів, що перебувають тимчасово у його розпорядженні для покращення своєї ліквідності, здійснення комерційної діяльності та отримання прибутку. Тому ПуАТ «КБ «АкордБанк» особливу увагу приділяє формуванню ефективної депозитної політики, за якої було б досягнуто оптимальне поєднання взаємних інтересів як банківської установи, так і її клієнтів.

Висновки

У сучасних умовах формування ресурсної бази банків України має велике значення для їх ефективної діяльності. Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів дозволяє здійснювати активні операції із метою отримання максимального рівня прибутку та диверсифікації ризиків. Одним із основних джерел формування ресурсної бази банку є проведення ним депозитних операцій. На основі депозитних операцій формуються основна частина банківських ресурсів, що виступають джерелом для проведення активних операцій. Тому комплексне дослідження теоретичних та практичних питань, які розкривають зміст підходів до розгляду депозитних операцій банківських установ, механізм їх формування та використання, є важливою і актуальною проблемою сучасного фінансового ринку України.

У ході дослідження, згідно до поставленої мети, нами поглиблено теоретико-методичні підходи до розуміння сутності депозитних операцій та їх класифікації, аналізу сучасного стану вітчизняного депозитного ринку та вирішення проблем формування депозитних ресурсів банківськими установами України.

У першому розділі роботи обґрунтовані теоретичні основи поняття «депозитні операції», досліджено їх класифікацію та особливості процесу здійснення депозитних операцій у банківській установі.

Проаналізувавши визначення різних науковців та положення законодавчих актів, можна визначити «депозитну операцію», як операцію щодо залучення депозитною установою грошових коштів (у національній або в іноземній валюті, у готівковій чи безготівковій формі) або банківських металів вкладників на депозитні банківські рахунки на умовах укладеного договору та відповідно до діючого законодавства України.

Метою здійснення депозитних операцій банківської установи – є залучення грошових коштів фізичних і юридичних осіб для подальшого їх

розміщення у активні операції, для поповнення ліквідності із метою розрахунків за зобов'язаннями, а також забезпечення економічних інтересів усіх суб'єктів депозитних операцій та формування стабільної ресурсної бази банку.

В науковій літературі та на практиці систематизація депозитних операцій здійснюється за різноманітними ознаками, серед яких слід назвати термін залучення; вид і статус вкладників; вид депозитних ставок проценту; валюту депозиту (вкладу); особливості нарахування та сплати процентів по депозиту тощо.

Порядок залучення та здійснення вітчизняними банківськими установами коштів своїх клієнтів на депозитні рахунки та випуску депозитних сертифікатів регламентується «Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами».

У другому розділі роботи проведений аналіз сучасного стану депозитного ринку України, фінансово-господарської діяльності ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки та досліджені особливості формування депозитного портфеля ПуАТ «КБ «АкордБанк» та запропоновані напрями удосконалення його складу та структури.

Характеризуючи стан депозитного ринку України у 2020-2022 роках, можна зробити висновок, що він, як і вся банківська система, знаходяться під впливом багатьох негативних факторів, а саме це наслідки коронокризи та воєнних дій, які відбуваються на території України. Отже, основними характерними ознаками розвитку депозитного ринку України у 2020-2022 років є: найбільшу частку залучених ресурсів банківських установ займають кошти клієнтів, питома вага яких з кожним роком збільшується (у 2020 році – 85,37%, у 2021 році – 85,64%, у 2020 році – 90,42%); депозитний портфель як фізичних осіб, так і юридичних осіб протягом аналізованого періоду постійно зростає, також спостерігається зростання частки депозитів на вимогу та збільшення частки депозитів в національній валюті, оскільки по даних видах

депозитів традиційно вищі процентні ставки. Це можна пояснити відновленням довіри до банківської системи і поступовим зростанням прибутковості депозитних продуктів, як в національній так і в іноземній валюті. В банках питома вага депозитів на вимогу набагато перевищує строкові депозити (їх частка складає у 2020 році –56% у 2021 році – 69%, у 2022 році – 72%), тобто з яких вкладник може їх зняти в будь-який момент, тому НБУ робить все для того щоб підняти частку строкових депозитів. Для цього регулятор спершу підвищив норми обов'язкових резервів за депозити на вимогу, але за строковими коштами – залишив на рівні 0%. Також центральний банк підняв облікову ставку до 25%, що в свою чергу підняло відсотки по депозитах.

ПуАТ «КБ «АкордБанк» здійснює свою діяльність на території України з 04.06.2008 року та є універсальним банком. Він динамічно розвивається та надає якісні банківські послуги переважно юридичним особам. В 2020-2022 роки ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» є доволі прогресуючим банком, це пояснюється як зростанням більшості показників діяльності банківської установи, так і збільшенням рейтингу кредитоспроможності та довіри серед клієнтів, що дало йому підняти на 11 позицію серед вітчизняних банків в 2022 році з 33-ої в порівнянні з 2021 роком.

Аналізуючи динаміку активів та пасивів ПуАТ «КБ «АкордБанк» у 2020-2022 роках видно, що вони у 2021 році зросли порівняно з 2020 роком на 163,91%, а в 2022 році порівняно з 2021 роком знизилися на 23,61%.

Протягом 2020-2022 років в ПуАТ «КБ «АкордБанк» обсяг високоліквідних активів був досить вагомим, а основними їх складовими були ОВДП і депозитні сертифікати НБУ, що в свою чергу забезпечували прийнятний рівень доходності банківської установи, а саме головне по ним майже відсутній кредитний ризик. Однак, в той же час банківська установа має досить невелику частку кредитного портфеля в загальних сумі активів банку, яка ще з кожним роком зменшується, а саме у 2020 році – 21,3%, у 2021 році – 9,7%, а у 2022 році – 8,3%.

У 2022 році порівняно з 2021 роком пасиви знизилися на 3620559 тис. грн або на 23,6%. Таке зниження пасивів у 2022 році спостерігається за рахунок зниження зобов'язань – на 24,05%, і зниження власного капіталу – на 7,66%.

Також необхідно зазначити, що протягом 2020-2021 років ПуАТ «КБ «АкордБанк» працював досить ефективно, тобто банківська установа працювала прибутково, не дивлячись на нестабільність на фінансовому ринку України. Однак, у 2022 році під впливом негативних наслідків воєнної агресії з боку росії, ПуАТ «КБ «АкордБанк» отримав збиток в розмірі 5667 тис. грн.

Підводячи підсумок аналізу показників ефективності використання депозитних ресурсів ПуАТ «КБ «АкордБанк» за 2020-2022 роки, можна зробити висновок, що банк проводить досить ефективну депозитну політику, а це говорить про те, що банківська установа залучає достатньо фінансових ресурсів, для того щоб далі їх розмістити у ліквідні активи та отримати запланований прибуток.

Як зазначалося раніше, частка депозитів до запитання фізичних осіб в банках України у 2022 році майже в 2 рази перевищує строкові депозити, а в ПуАТ «КБ «АкордБанк» дане співвідношення взагалі є критичним, а саме частка депозитів до запитання дорівнює 88,64%, а строкові кредити – 11,36%. Тому даному банку необхідно переглянути свою депозитну політику.

Враховуючи аналіз депозитних продуктів ПуАТ «КБ «АкордБанк» та актуальність в сучасних умовах залучення саме строкових депозитів, в роботі запропоновані для даної банківської установи декілька строкових депозитів, які на нашу думку будуть цікавими для клієнтів даного банку і за рахунок їх банк зможе покращити структуру свого депозитного портфеля.

ПуАТ «КБ «АкордБанк» особливу уваги приділяє формуванню ефективної депозитної політики, за якої було б досягнуто оптимальне поєднання взаємних інтересів як банківської установи, так і її клієнтів.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України, від 31.03.2023, підстава - 2849-ІХ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Податковий кодекс, від 06.05.2023, підстава - 3050-ІХ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб. Закон України від 28.10.2022, підстава - 2643-ІХ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>
4. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб. Закон України №4452-VI від 23.02.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Про банки та банківську діяльність. Закон України від 7 грудня 2000 р. № 212-ІІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
6. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку, від 03.12.2003 № 516. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/view/REG8577?an=173&ed=2022_12_01
7. Андренко О. А. Проблеми розвитку депозитних операцій банківських установ / О. А. Андренко, Л. В. Вороніна // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 37-41.
8. Бартош О.М. Депозити фізичних осіб: проблеми сьогодення [Електронний ресурс] // О.М. Бартош / Ефективна економіка. – 2017. – № 5. – [Режим доступу]: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5599>

9. Вінокуров Я. Більше не буде. Дохідність депозитів досягла максимуму [Електронний ресурс] / Я. Вінокуров // Економічна правда. – 2023. – 22 травня. – [Режим доступу]: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/05/22/700323/>
10. Вінокуров Я. У Нацбанку очікують на подальше зростання ставок за депозитами [Електронний ресурс] / Я. Вінокуров // Економічна правда. – 2023. – 24 травня. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/05/24/700461/>
11. Депозитні рахунки фізичних осіб у банку: оподаткування процентів на суми таких депозитів. Офіційний портал Державної податкової служби України. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://zp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-410154.html>
12. Добровольська О.В. Особливості процентної політики комерційних банків в Україні у процесі здійснення депозитних операцій / О.В. Добровольська, І.С. Землякова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство» – 2019. – Вип. 27(1). – С. 49–52.
13. Домбровська Л.В. Сучасні тенденції в управлінні ресурсами комерційних банків України / Л.В. Домбровська, В.К. Потриваєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №21. – С.39-44.
14. Звіт НБУ про фінансову стабільність 2020 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-N2.pdf?v=4
15. Жаворонок А.В. Тенденції розвитку ринку банківських депозитів в Україні / А.В. Жаворонок // Проблеми економіки. – 2018. – №3(37). – С.184-190.
16. Качур Ю.О. Методи залучення банками депозитних ресурсів / Ю.О. Качур, С.М. Тетьяніна // Гроші, фінанси і кредит. – 2019. – №35. – С.419-426.
17. Коваленко В.В. Депозитна політика та її вплив на забезпечення конкурентних переваг банків / В.В. Коваленко, Н.В. Радова // Бізнес-новітатор.

2018. – №6(49). – С. 182-188.

18. Коваленко М.О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів / М.О. Коваленко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №2. – С. 39-44

19. Колеснік Я. В. Сучасний стан та перспективи розвитку пасивних операцій банківського сектору економіки України / Я. В. Колеснік, І. С. Землякова // Причорноморські економічні студії. – 2018. – № 34. – С. 150-153.

20. Колодяжна Т. В. Економічна сутність та класифікація депозитних операцій комерційних банків / Т. В. Колодяжна, Т. О. Бакуменко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 22 – С. 802-805.

21. Косар Н.С. Цінова стратегія та тактика вітчизняних комерційних банків / Н.С. Косар, Н.Є. Кузьо, О.П. Карпій // Причорноморські економічні студії. – 2021. - №61. – С. 44-49.

22. Криховецька З.М. Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків [Електронний ресурс] / З.М. Криховецька // Економіка та суспільство. – 2022. – № 39. – [Режим доступу]: <file:///C:/Users/User/Downloads/1344-Текст статті-1296-1-10-20220614.pdf>

23. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика: навчальний посібник / В. Д. Лагутін. – К. : Знання, КОО, 2002. – 215 с.

24. Ларіонова К. Л. Аналіз та тенденції розвитку депозитного ринку України / К. Л. Ларіонова, Т. В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2019. – №2. – С. 159-167.

25. Литовченко О. Ю. Теоретичні підходи до визначення сутності управління депозитними операціями банку [Електронний ресурс] / О.Ю. Литовченко, Н. І. Лихольот. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2011/Economics/1_86794.doc.htm.

26. Макаренко Ю. П. Оцінка управління депозитним портфелем комерційного банку на прикладі АТ «ОТП банк» / Ю. П. Макаренко, В. В. Хацько // Інвестиції : практика та досвід. – 2021. – № 1. – С. 39–45.

27. Мельничук Н.Ю. Депозитна діяльність банківських установ у

контексті формування їхньої ресурсної бази [Електронний ресурс] / Н.Ю. Мельничук, С.С. Ковальчук – 2020. – Режим доступу: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/1_67_2020/28.pdf.

28. Міщенко В. І. Банківські операції : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренєва. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2007 – 796 с.

29. Мулик Т.О. Аналіз депозитних операцій банків: стан, проблеми та вдосконалення [Електронний ресурс] / Т.О. Мулик // Modern Economics. 2021. – №28. – С. 66-75. – [Режим доступу]: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/28-2021/mulyk.pdf>

30. Національний банк змінює вимоги до обов'язкових резервів банків для посилення монетарної трансмісії. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zminyuue-vimogi-do-obovyazkovih-rezerviv-bankiv-dlya-posilennya-monetarnoyi-transmisiyi>

31. Огляд банківського сектору, лютий 2023 року. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-02.pdf?v=4

32. Пасиви банків України (2008-2023). Мінфін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/passive/>

33. Продан М.В. Депозитні ресурси як основа успішної діяльності банків: теоретичний аспект, реалії і трансформації в Україні / М.В. Продан // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2019. - №23(Ч.2). – С. 75-82.

34. Тарасова О.В. Проблеми формування депозитної бази комерційних банків України / О.В. Тарасова // Економіка харчової промисловості. 2019. №2 (Т.11). – С.89-94.

35. Тітієвська О. В. Характеристика сутності депозитів банків та факторів виникнення ризиків депозитних банківських операцій [Електронний ресурс] / О.В. Тітієвська. – Режим доступу :

http://www.rusnauka.com/13_NPT_2008/Economics/31763.doc.htm.

36. Росола У.В. Оцінка сучасного стану депозитного ринку України / У.В. Росола, Н.М. Кузьма // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка». – 2018. – №1 (19). – С. 174–180.

37. Федішин М.П. Депозитні операції комерційних банків: Сучасний стан та тенденції розвитку / М.П. Федішин // Проблеми системного підходу в економіці. 2019. – №5(73). – С.112-119.

38. Шкарлет С. М. Банківські операції : навчальний посібник / С. М. Шкарлет, Я. В. Жарій. – Чернігів : ЧДТУ, 2009. – 304 с.

39. Яворська К.С. Аналіз депозитної політики комерційних банків в умовах макроекономічної нестабільності [Електронний ресурс] / К.С. Яворська // ЛОГОЗ. ONLINE. – 2020. – №16. [Режим доступу] <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/7247/7230>

